

Høringsuttalelse fra Gjerstad Jeger og Fiskerforening og Risør Jeger og Fiskerforening - Søknad vedrørende Søndeled kraftverk - saks nr 202201807

27.06.2025

Vi stiller oss positive til fortsatt kraftproduksjon ved to kraftverk i dette vassdraget. Vi støtter den planlagte utbyggingen og renovering av Søndeled kraftverk.

Først litt historikk

Vi ble av forrige eier invitert til møte om saken høsten 2020. Her var representanter både fra Gjerstad JFF, Risør JFF, NJFF AA, Arendal JFF, Naturvernforbundet og øvrige interessenter i saken representert. Daværende ordfører i Risør og lokalpolitiker fra Søndeled var med på møte. Både kommunepolitikere og lokalsamfunn på Søndeled er svært opptatt av å få til gjenoppbyggingen. Risørs daværende ordfører hadde før møte bl. annet kontakt med leder i Gjerstad JFF.

Vi fikk en grundig presentasjon av prosjektide og prosjektplaner og hvordan hensynet til natur, minstevassføring, fiskevandring og natur ville bli ivaretatt. Presentasjonen var i overkant teknisk for de fleste, slik ble det ikke stort engasjement i møte. Særlig viste representanten fra Arendal JFF stor forståelse for den framlagte dokumentasjonen og behovet for hensynet til naturen og fiskevandringen. Det var en forståelse for at Arendal JFF kunne bidra videre i saken på vegne av NJFF lokalt sammen med øvrige involverte, bl. annet i møte med utbygger dagen etter. Hensikten med møte var å oppnå en omforent løsning hvor alle berørte interesser ble rimelig ivaretatt. Likevel har vi sett uttalelse og behandling som ikke har bidratt til slik løsning.

I brev fra NVE datert 17.12.21 vedr. klage på opprusting av Stifoss kraftverk i Gjerstad og Risør viser en til kommentaren fra NJFF AA og Gjerstad JFF slik:

«For kraftverket på Stifoss er det satt en minstevannføring på 280 liter pr. sekund, noe som vil være svært ugunstig. Om kraftverket på tørre dager i gytetiden kjører på fullt, kan det medføre at rogn blir liggende tørrlagt. Vi mener minstevannføringen må settes slik at en med sikkerhet unngår det, også i perioder med lite nedbør.»

Som en forstår har vi tidligere ikke fremmet absolutt argumentasjon mot utbygging og gjenoppbygging i vassdraget.

Her snakker vi om et vernet vassdrag, verneplan fra 1973, hvor det i lang tid har vært problemfri kraftproduksjon i forhold til miljø ved to kraftverk. Kraftverket på Stifoss er i stadig drift. En har ikke hatt saker i dette flomvassdraget hvor verneinteresser er kommet i konflikt med kraftproduksjonen. På Stifoss er det planer om videreutbygging som har fått tilslutning, men så vidt vi forstår er det en pågående

klagebehandling før eventuell oppstart. En ønsker bl. annet bedre hensyn til kulturlandskap.

Behov for mer kraftproduksjon og omforente løsninger

Vi erkjenner at det er gode grunner for å produsere mer kraft basert på våre vannressurser, vind og sol. Vi erkjenner at klimakrisen er reell og at bruk av fossilt drivstoff og brennstoff må reduseres og erstattes. Bruk av ny teknologi, næringsutvikling, stadig nye databaserte systemer med lagringsbehov og befolkningsøkning gir behov for mer kraft. Det er behov for å snu alle steiner der en kan få til mer rein kraftproduksjon.

Vi har sett i saken at hensynet til anadrom fisk har blitt tillagt stor vekt. Den beste løsningen er også her en omforent løsning. Det har sett ut som hensyn til fisken overprøver samfunnshensyn, næringsinteresser og ikke minst et stort lokalt engasjement både i lokalmiljøet og politisk i Risør kommune for å få dette til. Særlig er det viktig at vi legger til rette for ressurspersoner og virksomheter med ideer og ressurser til prosjekter som vil gi mer rein kraft. Alle monner drar.

1. Fortsatt inngrep i vernet vassdrag.

Gjerstad JFF har tillit til at de planer og tiltak som nå er presentert vil ivareta hensynet til fiskevandringen gjennom anlegget og naturhensyn for øvrig. Vi tror på utbygger sine ambisjoner om å gjennomføre dette uten å svekke vedtatt verneplaner.

Vi forstår at det kan bli behov for å vurdere kraftutbygging i andre verna vassdrag i landet. Slik er det i noen grad alminnelig aksept for å se på mulige tiltak i verna vassdrag.

2. Vurdering av miljøkonsekvenser.

Vi er likevel noe usikre på om søknadens dokumentasjon er god nok for å synliggjøre økologiske konsekvenser og naturhensyn. Vi forstår at det er mer oppmerksomhet mot dette og nye krav til slik dokumentasjon som vi ikke er helt kjent med. Vi har sett at slik mangel kan påklages også etter en endelig godkjent reguleringsplan med pålegg om å behandle planen på nytt før videre utbygging.

3. Samfunnsnytte

Dette er nok det eneste vassdraget lokalt som kan gi tilskudd til økt kraftproduksjon. Vi ser at det må være riktig at slikt potensiale fortsatt benyttes iht samfunnets behov også i vårt område. Det blir galt om vi i framtiden ikke kan benytte et slikt potensiale.

Vi kan ikke over alt si nei til både kraftutbygging i vassdrag, vindmøller og solkraft. Det blir galt dersom vi skulle ivareta våre interesser uten å tilpasse oss øvrige samfunns – og eiersinteresser i en slik sak.

Vi har erfaring med at hensynet til å ivareta jakt – og fiskeinteresser best gjøres når en samtidig ivaretar grunneiers interesser. Dette synliggjøres særlig i vårt samarbeid med Statskog.

4. Stort lokalt engasjement og interesse i saken.

Det har lenge vært et stort engasjement i lokalmiljøet for fortsatt kraftproduksjon her. Ny mulighet viser stor lokal entusiasme for å få dette til. Se kopi av vedlagte artikkel i lokalavisa Aust Agder Blad av *Hans Petter Bjerva*.

Konklusjon:

Vi ser det som positivt at det her er en engasjert eier og utbygger med en god prosjektide og planer for fortsatt kraftproduksjon ved de to kraftverkene i vassdraget, her Søndeled kraftverk. Vi støtter utbyggers søknad og har tillit til at utbygging gjøres iht nasjonale lover og regelverk. Særlig viser vi til søknadens side 54 hvor en lister opp avbøtende tiltak.

Med hilsen for styrene

Knut Ove Eriksen, styreleder Risør Jeger og fiskerforening

Jostein Vestøl, styreleder Gjerstad Jeger og Fiskerforening

Vedlegg:

Nesten 100 prosent av Søndeled stiller seg bak dette

Samtlige kommunestyrerepresentanter var for kraftverk på Søndeled – men spørsmålet handlet om hvor mye annet lokalpolitikkerne skulle hive på.

Hans Petter Bjerva bjerva@austagderblad.no

Det er en ny runde rundt kraftverksetableringen på Søndeled. NVE har nå ute en høring der de ber alle berørte parter om å komme med sine innspill og kommentarer til etableringen – eller re-etableringen.

Kommunedirektøren ga i sin innstilling en stor tommel opp til prosjektet, men la også til en rekke krav han mente burde tas hensyn til. Flere av dem handlet om avbøtende tiltak for blant annet liv i elva, samt for miljøet – samt noe om at terrenginngrep ble gjort skånsomt, gitt at det rett nedenfor ligger en middelalderkirke på Søndeled.

Stoler på NVE

Men slike forbehold ønsket ikke flertallet å legge ved. De borgerlige, ledet an av Stian Lund (V), mente NVE var mer en kapable nok til å selv finne ut av dette.

– Det har vært flere runder rundt konsesjon på dette, men det har vist seg å være vanskelig å få gjennom hos NVE. Men kommunen er ikke myndighet i saken, så derfor har vi laget et forslag som sier at vi sier ja til et kraftverk på Søndeled, og at det skjer på NVEs egne vilkår. Jeg syntes det blir merkelig at Risør kommune skal begynne å legge til så mange elementer lokalt. NVE vil ivareta dette som fagmyndighet, noe Risør kommune ikke er, sa han blant annet.

Elen Lauvhjell (Ap) var ikke enig – hun mente kommunen var på med sine krav.

– Det er en viktig sak for Søndeled og kommunen, og jeg forstår at man er ivrig på å komme i gang. Men vilkårene som settes er der for en hensikt, og verdt å ta med. Forslaget til de borgerlige tar ikke det preventive hensynet til vannføring, fisk, biologisk mangfold, miljøtiltak og ikke minst terrenginngrep mot middelalderkirken. Vi skal ikke vente til noen andre spiller dette inn, sa hun og ba kommunedirektøren og hans stab kommentere forslaget fra de borgerlige, som fjernet alle forbehold.

Samfunnsplanlegger Berit W. Gregersen svarte på vegne av administrasjonen – og sa at kommunen i sum hadde svart ut det NVE spesifikt ba om.

– Vi har skrevet vår innstilling som vi mener er rett, ut fra våre faglige vurderinger og ut fra de spørsmålene som NVE stiller i sin høring. De har eksplisitt bedt om innspilling mot miljøtiltak og utforming, sa hun.

Abdisering

Kjell Mac Donald (H) og Frode Ausland (V) var begge på linje med Lund.

– Jeg er sikker på at NVE greier å vekte de hensyn som må på plass i dette selv, sa Mac Donald.

– Nesten 100 prosent av befolkningen på Søndeled stiller seg bak vårt syn i denne saken. Jeg er ikke enig i at vi legger til side mange ting, som Lauvhjell hevder, for jeg er veldig trygg på at NVE følger det som skal gjøres tett – og at sluttresultatet blir bra, også for Søndeled kirke, sa Ausland.

Ragni MacQueen Leifsson (Ap) reagerte.

– Jeg oppfattet nettopp at NVE hadde bedt kommunen om dette, spesifikt. Her må vi høre hva som blir sagt fra kommunedirektøren, sa hun.

Knut Henning Thygesen (R) mente det var lokaldemokratisk fallitt å avstå fra å legge til vilkår.

– Dette er jo en sak hele kommunestyret stiller seg bak, men det er noe prinsipielt annerledes mellom de to forslagene, der vi stiller vilkår i det ene og ikke i det andre. Det siste gir NVE all myndighet – som betyr at vi i lokaldemokratiet abdiserer. Vi uttrykker ikke hva vi mener og legger vekt på, men overlater alt til NVE. Det er veldig defensivt av kommunestyret, sa han.

Under avstemningen ble forslaget fra kommunaldirektøren delt opp, og dermed vedtok et enstemmig kommunestyre at Risør sier ja til konsesjon til kraftverket på Søndeled, via høringen. I tillegg ble det flertall for ett vilkår fra innstillingen. Det sier: «*Det må være krav om at både miljøtiltakene og terrenginngrep og utformingen av kraftstasjonen skal beskrives i detaljplanen, og at tiltakene godkjennes av henholdsvis Statsforvalteren i Agder og Riksantikvaren eller Agder fylkeskommune før det kan gis igangsettingstillatelse*».

Det ble vedtatt mot én stemme.

